

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Profil ofiar handlu ludźmi korzystających ze wsparcia Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi

Struktura prezentacji:

- charakterystyka zjawiska
- pojęcie handlu ludźmi
- uprawnienia ofiar handlu ludźmi – regulacje prawne
- wsparcie i ochrona dla ofiar handlu ludźmi w Polsce
- podmioty zaangażowane w przeciwdziałanie handlowi ludźmi w Polsce – zarys

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Charakterystyka zjawiska

Charakterystyka zjawiska

Handel ludźmi jest zjawiskiem, które szerzej zaczęto identyfikować w Polsce na początku lat 90 XX wieku.

Początkowo Polska jako kraj pochodzenia ofiar – kobiet wykorzystywanych do pracy w prostytucji w Europie Zach. (RFN, Niderlandy)

Obecnie:

- kraj pochodzenia** – polskie ofiary wykorzystywane są przede wszystkim na terenie Europy, identyfikowane są także przypadki wykorzystania na innych kontynentach,
- kraj tranzytowy** – rejon, przez który odbywa się transfer ofiar z Europy wschodniej i Azji do Europy zachodniej, identyfikowane są także ofiary z Afryki
- kraj docelowy** – ofiary, pochodzące głównie z Bułgarii, Rumunii, Ukrainy, ale także coraz częściej z krajów azjatyckich są eksploatowane na terytorium Polski
- w Polsce identyfikowane są także przypadki **handlu wewnętrznego** – wykorzystania Polaków na terytorium RP

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Pojęcie handlu ludźmi

Pojęcie handlu ludźmi – definicja (art. 115 22 Kk)

*zachowanie
sprawcy*

„Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

*metody
i
środki*

1. przemocy lub groźby bezprawnej,
2. uprowadzenia,
3. podstępu,
4. wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,
5. nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,
6. udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą

cel

– w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności

w **prostytcji**,

w **pornografii** lub innych formach seksualnego wykorzystania,

w **pracy** lub usługach o charakterze przymusowym,

w **żebractwie**,

w **niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka** lub

w **celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów** wbrew przepisom ustawy.

dzieci

Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt 1 – 6”.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Uprawnienia ofiar handlu ludźmi – regulacje prawne

uprawnienia ofiar handlu ludźmi

- ❑ Kodeks postępowania karnego – ochrona ofiar handlu ludźmi w ramach prowadzonych czynności procesowych z ich udziałem
- ❑ Ustawa o cudzoziemcach – legalizacja pobytu ofiar handlu ludźmi na terytorium Polski
- ❑ Ustawa o pomocy społecznej – udzielanie pomocy społecznej ofiarom handlu ludźmi
- ❑ *Trwałe praktyki w zakresie udzielania pomocy ofiarom oraz potencjalnym ofiarom handlu ludźmi*

uprawnienia – Kodeks postępowania karnego

prawo do informacji w tym prawo do tłumacza (art. 204)

prawo do bezpieczeństwa i ochrony:

- zastrzeżenie danych adresowych (art. 191)
- przesłuchanie na odległość (art. 177)
- Przesłuchanie w toku postępowania przygotowawczego przed sąd (art. 316)
- możliwość wyłączenia jawności rozprawy (360)
- możliwość otrzymania z urzędu statusu świadka anonimowego (art. 184)

prawo do występowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 55-58) lub powoda cywilnego (art. 62-70)

prawo do korzystania ze wsparcia przedstawiciela społecznego

prawo do zadośćuczynienia, kompensaty, pow. adhezyjnego

prawo do szczególnego trybu przesłuchania małoletniego (185a)

uprawnienia – ustawa o cudzoziemcach

- ❑ **oddzielny rozdział** poświęcony ofiarom HL (art. 170-180)
- ❑ **zaświadczenie dla ofiar** – wystawiane przez funkcjonariusza organu ścigania na okres 3 miesięcy (małoletni do 4 miesięcy) – ewidencja w systemie POBYT
- ❑ **zezwolenie na zamieszkanie na czas określony** – co najmniej 6 miesięcy do 3 lat
- ❑ **zezwolenie na pobyt stały - po roku** pobytu czasowego wydanego na podstawie art. 176 - wymagana jest opinia prokuratora (uzasadniona obawa przed powrotem do kraju pochodzenia)
- ❑ zakaz zobowiązania do powrotu i osadzania w ośrodkach strzeżonych, jak też nie umieszcza się ofiar w wykazie
- ❑ prawo do **polskiego dokumentu tożsamości dla cudzoziemca**
- ❑ prawo do **edukacji i dobrowolnych powrotów**

Uprawnienia - ustawa o pomocy społecznej

art. 7 pkt. 7a : „Pomocy społecznej udziela się osobom i ich rodzinom w szczególności z powodu potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi”

O uzyskanie takiej pomocy mogą ubiegać się osoby (ofiary handlu ludźmi), które są uprawnione do korzystania z pomocy społecznej tj.

- a) **obywatele polscy** oraz **cudzoziemcy legalnie przebywający na terytorium RP** (art. 5 ustawy). Zakres pomocy jest ustalany na podstawie rozeznanych przez pracownika socjalnego potrzeb osoby ubiegającej się o pomoc
- b) **cudzoziemcy legalizujący pobyt na podstawie przyznanego im statusu domniemanej ofiary handlu ludźmi** (art. 5a Prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego przysługuje cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 UoC, lub na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 176 UoC.”
(Nie jest wymagane przeprowadzenie wywiadu środowiskowego ani ustalenie sytuacji materialnej, właściwa jest gmina miejsca pobytu cudzoziemca.)

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Wsparcie ofiar handlu ludźmi w Polsce

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi (KCIK)

- ❑ zadanie publiczne zlecane przez Ministra SW organizacji pozarządowej wyłonionej w drodze otwartego konkursu
- ❑ w całości finansowane z budżetu państwa (1 000 000 zł w 2014 roku) prowadzone w 2014 roku przez:

Stowarzyszenie PoMOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej
i La Strada Fundację przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu

ofiar handlu ludźmi

ofiar eksploatacji pracy

przeznaczone dla

domniemanych ofiar handlu ludźmi

osób poważnie zagrożonych handlem
ludźmi oraz ich rodzin

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi

ZADANIA:

- prowadzenie całodobowego **telefonu zaufania**
- świadczenie pomocy w ramach **interwencji kryzysowej**
- prowadzenie specjalistycznych **schronisk**
- zapewnienie ofiarom** handlu ludźmi **realizacji** należnych im **praw**
- wspieranie instytucji państwowych i samorządowych** w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi i pracy z nimi
- prowadzenie poradnictwa prewencyjnego** dla osób prywatnych, jak i instytucji świadczących pomoc ofiarom
- udzielanie pomocy cudzoziemcom w ramach **Programu wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi**

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi

WARUNKI OTRZYMANIA POMOCY:

- nawiązanie kontaktu z organizacją pozarządową prowadzącą KCIK

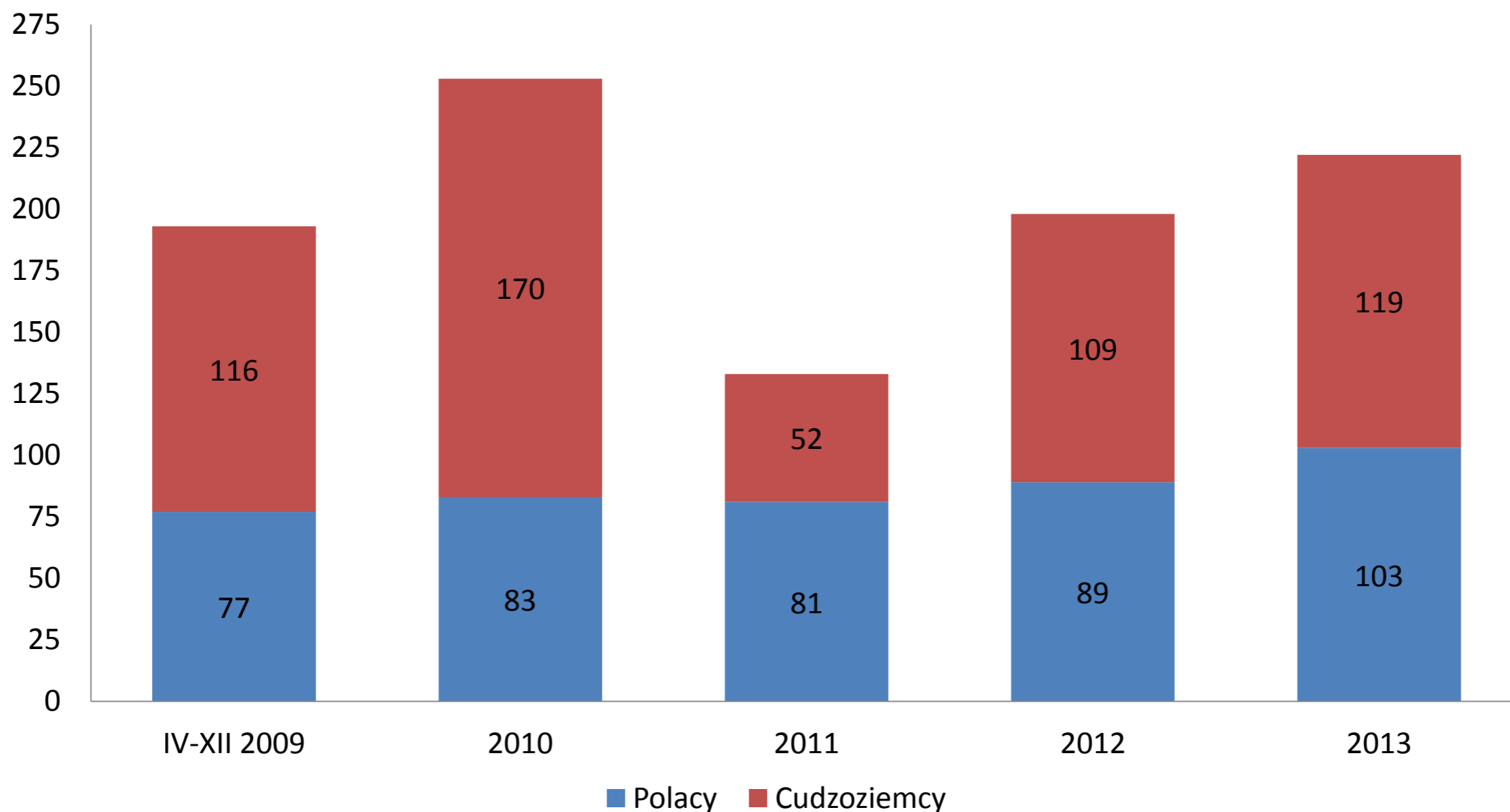
tel.: +48 22 628 01 20

e-mail: info@kcik.pl

www.kcik.pl

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi

Liczba ofiar handlu ludźmi objętych pomocą KCIK w latach 2009-2013

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi w latach 2012-2013 (analiza ankiet)

Przeanalizowano 312 ankiet, z których 237 dotyczyło osób zidentyfikowanych jako ofiary handlu ludźmi przez organy ścigania (181) lub pracowników KCIK (56):

PŁEĆ

- 173 kobiety
- 64 mężczyzn

WIEK

- 209 osób pełnoletnich
- 28 małoletnich

(2012 – 10 z Rumunii, 3 z Polski, 1 z Bułgarii, 1 z Wietnamu)

(2013 – 8 z Rumunii, 2 z Bułgarii, 1 z Czech, 1 z Rosji, 1 z Wietnamu)

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi w latach 2012-2013 (analiza ankiet)

OBYWATELSTWO

- polskie – 90 osób (38%)
- rumuńskie – 68 osób (29%)
- bułgarskie – 26 osób (11%)
- wietnamskie – 24 osoby (10%)
- ukraińskie – 13 osób (5,5%)
- filipińskie – 4 osoby
- kenijskie – 3 osoby
- białoruskie – 2 osoby
- mołdawskie – 2 osoby
- ugandyjskie – 2 osoby
- czeskie – 1 osoba
- rosyjskie – 1 osoba

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi w latach 2012-2013 (analiza ankiet)

94 % POLAKÓW W MOMENCIE REKRUTACJI MIESZKAŁO W POLSCE
12% CUDZOZIEMCÓW ZOSTAŁO ZREKRUTOWANYCH W POLSCE

ZAJĘCIE W MOMENCIE REKRUTACJI (189 ankiet)

- 78 % bezrobotne
- 14 % uczyło się
- 7% pracowało

POWÓD PRZYJĘCIA PROPOZYCJI REKRUTERA (191 ankiet)

- podjęcie pracy – 147 osób (78%)
- problemy rodzinne – 21 (12%)
- przymus (najczęściej członkowie rodziny) – 14 (7%)
- zawarcie związku – 13 poszukiwanie przygody – 13 osób

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi w latach 2012-2013 (analiza ankiet)

METODA WERBUNKU (191 ankiet)

- Kontakt osobisty – 144 osoby (75%)
- Ogłoszenie w mediach elektronicznych – 30 (15%)
- Agencja pośrednictwa pracy – 17 (9%)

KRAJ WYKORZYSTANIA (232 ankiety)

- Polska – 194 osób
- Niemcy – 29 osób
- Holandia – 5 osób
- Wielka Brytania – 3 osoby Hiszpania – 2 osoby Japonia – 2 osoby
- Rosja – 2 osoby Włochy - 2 osoby Dania – 1 osoba
- Estonia – 1 osoba Finlandia – 1 osoba Francja – 1 osoba
- Norwegia – 1 osoba Szwajcaria – 1 osoba Szwecja – 1 osoba Wietnam - 1

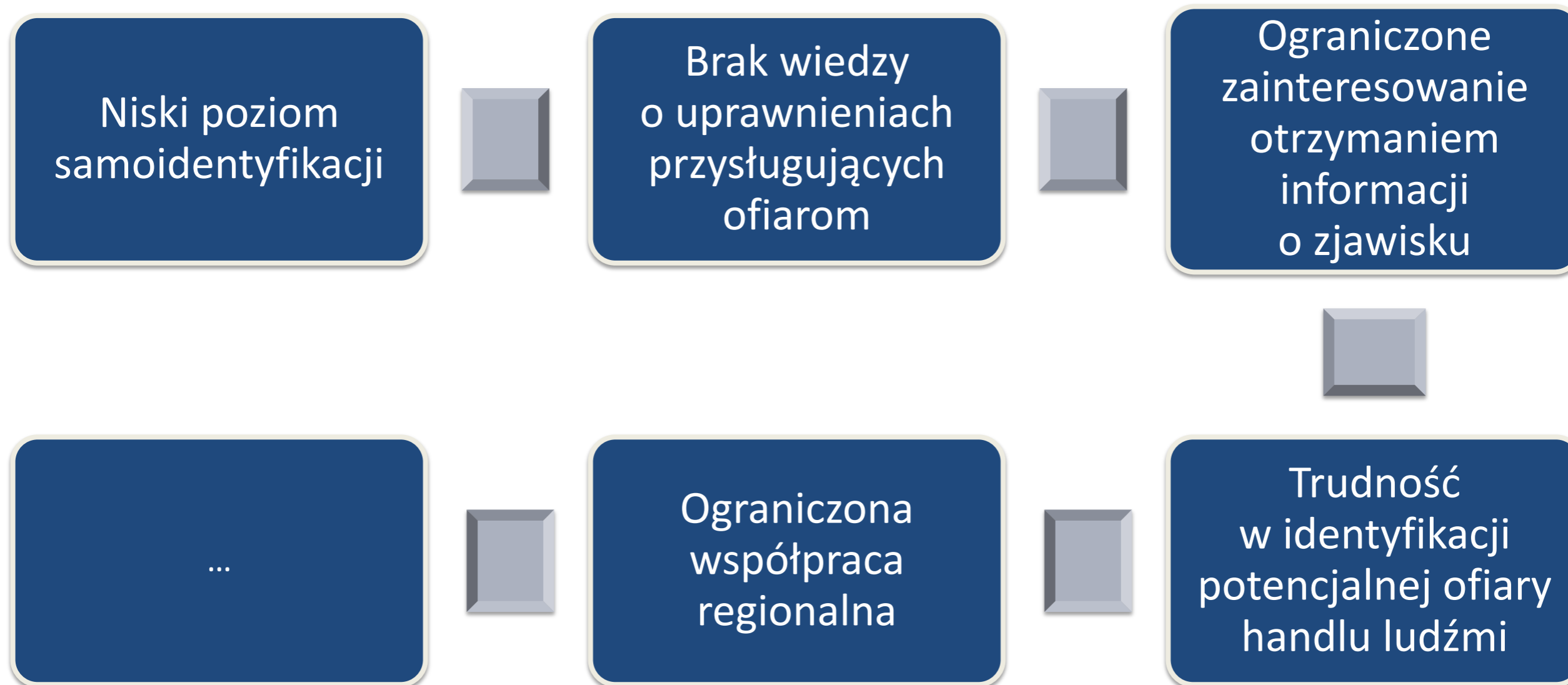
Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi 2013 rok

- pracowano z **222 osobami** bezpośrednio, w tym **61 mężczyznami** (**119 cudzoziemców** z następujących krajów pochodzenia:
Białorusi - 1, Bułgarii - 24, Czech – 1 Filipin – 5, Kamerunu – 2,
Kenii – 2, Maroka – 2, Mołdawii – 2, Rosji - 3, Rumunii - 39,
Słowacji -1, Sri Lanki – 1, Ugandy - 2, Ukrainy - 20, Wietnamu – 14)
- zapewniono pomoc w **legalizacji pobytu dla 9 cudzoziemców**, dodatkowo 20 osobom pomagano w wyrobieniu dokumentów
- zorganizowano **34 powroty do kraju pochodzenia**, w tym 22 razy powrót w ramach programu dobrowolnych powrotów IOM
- w ramach interwencji kryzysowej zagwarantowano 51 specjalistycznych porad medycznych, w tym szesnaście osób objęto leczeniem szpitalnym, udzielono 86 porad prawnych

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi 2012 rok

- ❑ pracowano z **198 osobami** - ofiarami handlu ludźmi i eksploatacji pracy, potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi, w tym **z 109 cudzoziemcami** z następujących krajów pochodzenia:
 - Armenii – 1, Bułgarii - 13, Dżibuti - 1, Kamerunu – 2, Kenii – 3, Kongo – 1, Rosji - 1, Rumunii - 38, Sri Lanki -1, Ugandy – 2, Ukrainy - 32, Węgry- 1, Wietnamu – 12, Włoch – 1
- ❑ zorganizowano **8 powrotów do krajów pochodzenia**, wszystkie dotyczyły obywateli Unii Europejskiej,
- ❑ w **15** przypadkach świadczono pomoc w zakresie **legalizacji pobytu**, ponadto w trzech przypadkach Fundacja pomogła w uzyskaniu dokumentu podróży,
- ❑ w ramach interwencji kryzysowej zagwarantowano 65 konsultacji lekarskich, 11 badań specjalistycznych, 18 badań laboratoryjnych, 5 zabiegów i pokryto dwukrotnie koszt leczenia szpitalnego. Z poradnictwa prawnego skorzystało 80 osób, a z pomocy tłumacza 55 osób

charakterystyka zjawiska – główne trudności

Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi

warunki udziału

nawiązanie przez cudzoziemca kontaktu z organami ścigania
(nie ma obowiązku składania zeznań)

zaistnienie uzasadnionego przypuszczenia, że jest ofiarą handlu ludźmi

zerwanie kontaktów ze środowiskiem przestępczym

Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi

przebieg

uruchamiany przez
przedstawiciela
organów ścigania
(identyfikacja -
zgłoszenie do
Programu)

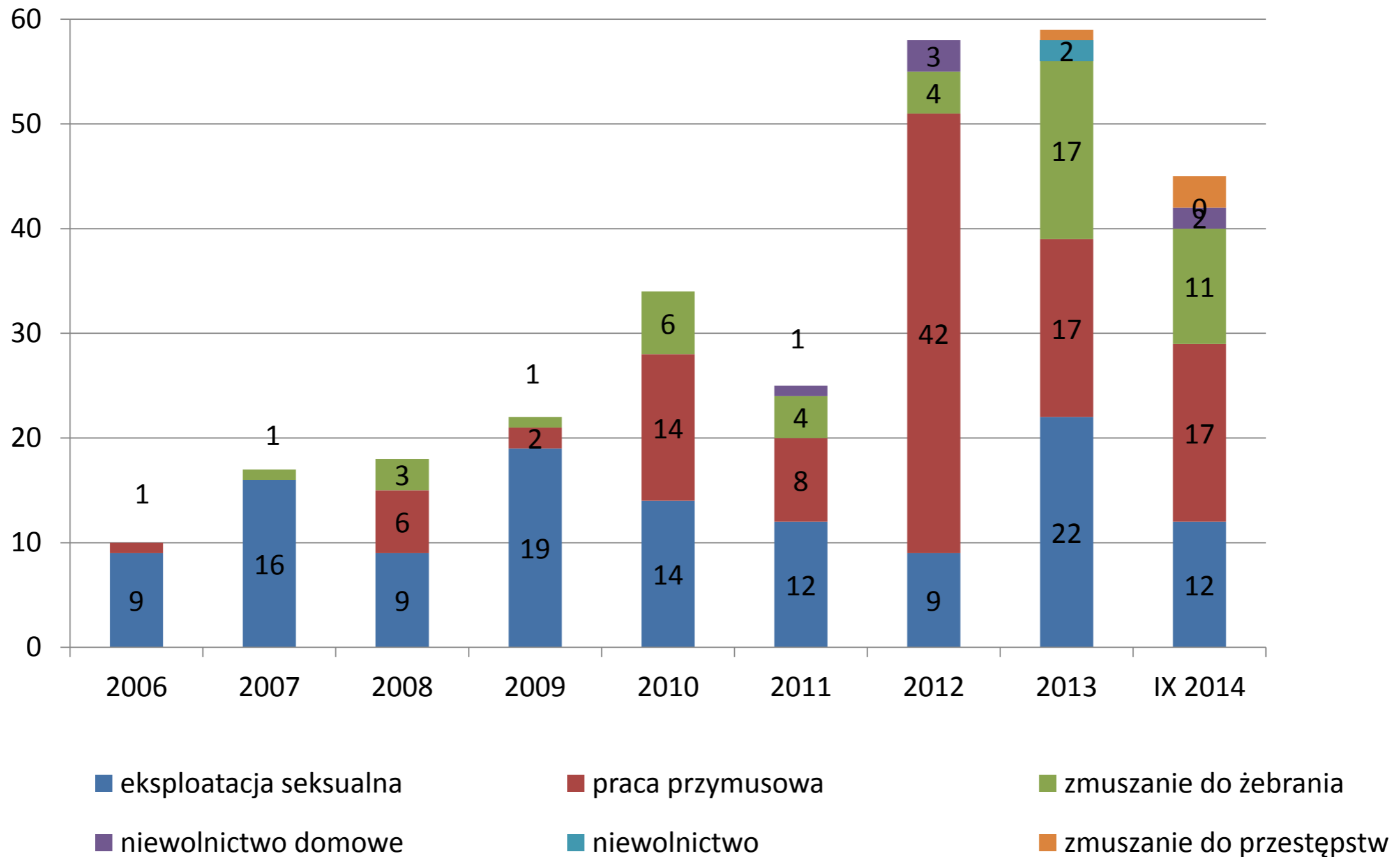
nadzorowany przez
koordynatora w MSW
(decyzja -
potwierdzenie
udziału w Programie)

realizowany przez
organizację
pozarządową
(bieżący monitoring,
informowanie o
zakończeniu udziału)

Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi

rok	ilość ofiar	kobiety	mężczyźni	małoletni pod opieką	małoletni bez opieki
2006	10	10	-	-	-
2007	17	17		-	-
2008	20 (18 + 2)	14	2	2	2
2009	22	21	-	-	1
2010	34	20	12	-	2
2011	25 (2 os x 2)	16	6	-	3
2012	57	30	23	-	4
2013	56	27	20	7	2
IX 2014	45	27	10	7	1
SUMA	241	155	63	9	14

Program wsparcia i ochrony ofiary/świadka handlu ludźmi

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Podmioty zaangażowane w przeciwdziałanie handlowi ludźmi w Polsce - zarys

Rozwiązania systemowe

- ❑ *Krajowy Plan Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2013-2015*
 - ❑ 3-letni program rządowy aprobowany przez Radę Ministrów (do końca 2012 roku 2-letni), nakładający zadania w zakresie zwalczania handlu ludźmi na poszczególne instytucje administracji rządowej
 - ❑ kontynuacja „krajowych programów zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi”, realizowanych od 2003 roku
 - ❑ **główny cel:** stworzenie warunków koniecznych dla skutecznego przeciwdziałania i zwalczania handlu ludźmi w Polsce oraz wsparcia ofiar tego przestępstwa

Rozwiązania systemowe

- ❑ międzyresortowy Zespół do Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi
 - ❑ powołany Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów 8 marca 2004 r.
 - ❑ organ opiniodawczo – doradczy Prezesa Rady Ministrów
 - ❑ przewodniczący Sekretarz Stanu w MSW
 - ❑ skład Zespołu: **członkowie:** MSW, KGP, KGSG, UdsC, MEN, MPiPS, MSZ, MS, MZ, od 2011 r. BPRT, od 2012 roku ABW i MAiC
 - ❑ **instytucje zaproszone:** GIP, PG, KPRM, KSSiP, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Biuro Rzecznika Praw Dziecka oraz organizacje międzynarodowe (IOM), a także pozarządowe (Caritas Polska, Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Fundacja Dzieci Niczyje, Fundacja La Strada, ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, Stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej)

- ❑ **Grupa Robocza** – bieżąca wymiana informacji na poziomie ekspertów
- ❑ **Grupy eksperckie** – ds. prewencji/ ofiar HL/ małoletnich ofiar HL/ statystyki
- ❑ **Zespół ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi w DPM MSW**

Instytucje zaangażowane w system zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi

- Policja**
- Wydział dw. z Handlem Ludźmi BSK KGP (od 2006 r.)
 - etatowe Zespoły dw. z Handlem Ludźmi w Wydz. Kryminalnych KWPK/KSP
 - nieetatowi funkcjonariusze w wydziałach zamiejscowych CBS
- Straż Graniczna**
- Zespół do spraw stałego monitoringu i koordynacji działań Straży Granicznej w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępstwa handlu ludźmi w KGSG (lipiec 2008 r.)
 - nieetatowi koordynatorzy w Wydz. Operacyjno-Śledczych w Oddz. SG
- Prokuratura**
- Prokurator – koordynator ds. handlu ludźmi w Dep. ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji PG
 - prokuratorzy – konsultanci ds. handlu ludźmi w PA
- Inspekcja Pracy**
- porozumienie między Komendantem Głównym Straży Granicznej a Głównym Inspektorem Pracy*

Instytucje zaangażowane w system zwalczania i zapobiegania handlowi ludźmi

Wojewodowie

- Krajowa sieć konsultantów wojewódzkich ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi – wydz. polityki społecznej w Urzędach Wojewódzkich
- zadanie wojewody – koordynowanie w ramach systemu pomocy społecznej, działań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi oraz wsparcia udzielanego ofiarom handlu ludźmi

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

- Pomoc konsularna, działania realizowane w ramach protokołu dyplomatycznego

organizacje pozarządowe

- Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada
- Stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej
- ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych
- Fundacja Dzieci Niczyje
- Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć

organizacja międzynarodowa

- Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM)

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

Dziękuję za uwagę

Juliusz Karpiński

juliusz.karpinski@msw.gov.pl

tel. 22 60 139 96
fax 22 60 145 56

Departament Polityki Migracyjnej, Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi